

Vägledning till MPF 29 kap. Avfall

Detta dokument vägleder om 29 kap. Avfall, miljöprövningsförordningen (MPF) (2013:251). Uppdateringar sker löpande.

Vägledning ges till respektive bestämmelse. Vi rekommenderar att förordningen läses parallellt med vägledningen eftersom det alltid är den senaste tryckta versionen av författningstexten i Svensk författningssamling (SFS) som gäller.

Uppdateringar jämfört med version 2

Rangordning av verksamhetskoder	Förtydligande om rangordning mellan olika verksamhetskoder
27-29 §§	Tillägg om återkomsten av 29 §
32-33 §§	Tillägg om animaliskt avfall och biogasanläggningar
38 §	Utökning till att gälla konvertering av smittförande avfall även utanför sjukhus.
44 §	Utveckling av omfattning
56 a-56 b §§	Nya bestämmelser om lagring av bygg- och rivningsavfall samt ”fluff”
67 §	Utvecklad vägledning om <i>fysikalisk-kemisk behandling</i> och <i>omraffinering</i> .

INNEHÅLL

Uppdateringar jämfört med version 2	2
Generell vägledning till 29 kap.	5
Rangordning av verksamhetskoder	5
Beslut om verksamhetskoder	5
Återvinning eller nyproduktion?	6
Ordförklaringar	6
1–4 §§ Avfallsbegrepp	6
5–17 §§ Förbränning	6
5–8 §§ Förbränning av farligt avfall	7
9–12 och 15–16 §§ Tillståndspliktig förbränning av icke-farligt avfall	7
13 och 14 §§ Förbränning av animaliskt avfall.....	8
17 § Anmälningsskyldig avfallsförbränning	8
18–26 §§ Deponering	9
19–18 §§ Deponering av icke-farliga muddermassor och rensningsmassor.....	9
26 § Sluttäckt deponi	10
27–28 §§ Återvinning och bortskaffande av avfall som uppkommit i egen verksamhet	11
29 § Återvinning av farligt avfall som uppkommit i egen verksamhet	12
Kemisk behandling	12
30–31 §§ Biologisk behandling.....	13
32–33 §§ Animaliskt avfall.....	13
34–35 §§ Återvinning för anläggningsändamål	15
36–37 §§ Uppgrävda massor	15
38 § Konvertering av smittförande avfall.....	16
39 § Avvattning.....	16
40–43 §§ Mekanisk bearbetning och sortering	16
44 § Elavfall.....	17
45 § Uttjänta fordon	18
47 § Förberedelse för återanvändning	18
48–51 §§ Lagring som en del av att samla in avfall.....	18
52–55 §§ Långtidslagring, djupt bergförvar och underjordsförvar	19
56 § Lagring i avvaktan på återvinning eller bortskaffande	19

56 a-56 b §§ Lagring av blandat bygg- och rivningsavfall, lättfraktion och stoft.....	20
57 § Fartygsåtervinning.....	21
58–59 §§ Radioaktivt avfall.....	21
60–64 §§ Lagring och avskiljning av koldioxid.....	21
65–72 §§ Andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande.....	21
67 § Återvinning eller bortskaffande av farligt avfall.....	22

Generell vägledning till 29 kap.

Flera ändringar i 29 kap. miljöprövningsförordningen (MPF) började gälla 2023. Bland annat togs bestämmelserna om farligt avfall som uppkommit i egen verksamhet bort, men återkom delvis 2025. Regeringen beslutade även om några andra mindre justeringar, t.ex. om undantag för vissa bestämmelser om förbränningsanläggningar och deponier.

Begreppet *anläggning* togs bort i 29 kap. (2017), förutom i bestämmelserna gällande förbränning. Anledningen var att det i avfallsdirektivet tydligt framgår att tillstånd ska sökas för verksamheten, oavsett om den sker i en anläggning eller inte.

Skrivningen *annat avfall än farligt avfall* ändrades 2017 till *icke-farligt avfall*, men avsikten var inte att ändra någonting i sak.

I vissa bestämmelser skrivs både dygns- och årsvärden ut, vilket följer av industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU)¹ (IED). Detta eftersom dygnsvärden används i IED, men många svenska tillstånd är meddelade med årsvärden. Det innebär att om en verksamhet når upp till en av dessa två mängdgränser, omfattas verksamheten av den aktuella koden.

Rangordning av verksamhetskoder

Vid val av verksamhetskoder ska följande ordning iakttagas:

1. Koder för industriutsläppsverksamheter (markerade med -i)
2. Specifika koder (som till exempel avvattning och elavfall)
3. Generella koder (som till exempel andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande)

Bestämmelserna i 68–72 §§ om andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande samlar upp verksamheter som inte faller in under någon annan, mer specifik, bestämmelse i 29 kap. Det framgår av skrivningarna av typen *Tillståndsplikten gäller inte om behandlingen är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt någon annan bestämmelse i detta kapitel.*

Beslut om verksamhetskoder

Naturvårdsverket bedömer att det i miljöbalken saknas stöd för tillsynsmyndigheter att fatta särskilda beslut om val av om verksamhetskod enligt miljöprövningsförordningen.

Tillsynsmyndigheter kan enligt 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om förelägganden och förbud som behövs för uppfyllandet av bestämmelser och beslut inom miljöbalkens tillämpningsområde. Enligt 26 kap. 21 § kan tillsynsmyndigheten begära in de uppgifter

¹ Europaparlamentet och rådets direktiv [2010/75/EU](#) av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).

och handlingar som behövs för tillsynen. För att det ska vara fråga om ett föreläggande eller ett förbud ska beslutet innehålla en skyldighet om en åtgärd som ska vidtas eller att verksamhetsutövaren ska avstå från en åtgärd. Beslut om verksamhetskoder är inget sådant beslut om att vidta eller avstå från en åtgärd (se MÖD M 4389–21).

Beslut om verksamhetskoder kan dock fattas indirekt. Tillsynsmyndigheter beslutar exempelvis om avgifter för provning och tillsyn enligt 2 kap. 1, 3 och 7 §§ förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn (FAPT) enligt miljöbalken (se MÖD M 9096–18). I sådana beslut kan uppgifter om verksamhetskoder förekomma².

Återvinning eller nyproduktion?

Ibland råder osäkerhet om en verksamhet ska utgöra återvinning eller i stället ses som nyproduktion och vilket kapitel och bestämmelse i miljöprövningsförordningen som ska tillämpas.

Huvudregeln bör vara att utgå från råvaran som ska användas i processen och om den utgör avfall eller inte.³

Ordförklaringar

1–4 §§ Avfallsbegrepp

Bestämmelserna i 1–4 §§ tar upp begrepp som används i 29 kap. genom hänvisningar till övrig avfallslagstiftning, såsom 15 kap. miljöbalken, avfallsförordningen (2020:614), förordningen (2001:512) om deponering av avfall och förordningen (2013:253) om förbränning av avfall (FFA), där begreppen definieras.

5–17 §§ Förbränning

Bestämmelserna 5–17 §§ i 29 kap. gäller antingen för farligt avfall, icke-farligt avfall eller för både och, vilket framgår av respektive bestämmelse. Vid förbränning av mer än en kategori av farligt, icke-farligt och animaliskt avfall behöver en bedömning av avfallsmängder i förhållande till tröskelvärden göras inom respektive kategori. Exempelvis kan en förbränningsanläggning som förbränner farligt avfall endast i sådan mängd att den omfattas av 7 eller 8 §§ och tillståndsplikt B, till följd av den totala mängden avfall som förbränns samtidigt omfattas av 9 eller 10 §§ och tillståndsplikt A.

² Ytterligare exempel på indirekta beslut om verksamhetskoder när det gäller industriutsläppsverksamheter finns i avsnitt 1.1.5 Tillsynsmyndighetens åtgärder i andra situationer än när BAT-slutsatser inte uppfylls (s. 44), [Naturvårdsverkets vägledning om industriutsläppsbestämmelser](#), 2022-05-27

³ Se avfallsdefinitionen i 15 kap. 1 § miljöbalken ([1998:808](#))

5–8 §§ Förbränning av farligt avfall

Naturvårdsverkets bedömning är att det endast är den tillförda mängden farligt avfall som ska beaktas vid bedömning av om tröskelvärdena uppnås. Det är bara i 29 kap. 6 § som det uttryckligen anges att tröskelvärdet avser endast tillförd mängd *farligt avfall*. Tidigare har det uttryckligen angetts i alla bestämmelser. Naturvårdsverket kan inte se att någon förändring i sak jämfört med tidigare lydelse av bestämmelserna har varit avsedd.

Tillståndsplikt A gäller enligt 5 och 6 §§ om man överskrider något av tröskelvärdena.

Korttidsvärdet på mer än 10 ton per dygn avser att genomföra punkten 5.2 b i bilaga I till IED.

Tillståndsplikt B enligt 7 och 8 §§ förutsätter att man håller sig under, eller högst på 10 ton per dygn och 2 500 ton per kalenderår. Överskrider något av dessa värden gäller i stället tillståndsplikt enligt ovanstående bestämmelser. Vid förbränning av farligt avfall gäller tillståndsplikt oavsett hur liten mängden är, förutsatt att det sker i en avfalls- eller samförbränningsanläggning.

9–12 och 15–16 §§ Tillståndspliktig förbränning av icke-farligt avfall

9–12 §§ utgör IED-verksamheter.

Tillståndsplikt A gäller enligt 9 och 10 §§ om tröskelvärdet på 100 000 ton per kalenderår överskrider.

Tillståndsplikt B gäller enligt 11 och 12 §§ om något av tröskelvärdena tre ton per timme eller 18 000 ton per kalenderår överskrider. Korttidsvärdet på mer än tre ton per timme avser att genomföra punkten 5.2 a i bilaga I till IED. Den övre gränsen på högst 100 000 ton per år markerar gränsen mot tillståndsplikt enligt ovanstående bestämmelser.

Naturvårdsverket uppfattar 15 och 16 §§ som att tillståndsplikten enligt bestämmelserna inträder om tröskelvärdet på 50 ton per kalenderår överskrider. I 15 och 16 §§ finns en övre gräns på högst tre ton per timme och högst 18 000 ton per kalenderår för att markera gränsdragningen mot tillståndsplikten enligt 11 och 12 §§ och undvika hänvisningar mellan bestämmelserna.

I samtliga bestämmelser anges att i den tillförda mängden inräknas inte rent träavfall eller avfall som anges i 17 § 1–3 och 5 FFA.

Punkten 3 och 5 i 17 § FFA omfattar vegetabiliskt avfall från livsmedelsindustrin och korkavfall. Vegetabiliska avfall från livsmedelsindustrin kan till exempel utgöras av skal från säd och vegetabiliska biooljor i de fall de inte klassats som produkter/biprodukter. Har de klassats som produkter/biprodukter utgör de inte avfall. Ytterligare ett exempel på vegetabiliskt avfall från livsmedelsindustrin som förbränns i Sverige är olivkärnor.

Vad gäller träavfall används benämningen rent träavfall i stället för en hänvisning till 17 § 6 FFA, som är ett något bredare undantag. I kontakt med tillsynsmyndigheter, verksamhetsutövare och miljökonsulter har Naturvårdsverket fått intrycket att det i vissa anläggningar, som inte uppfyller bestämmelserna i FFA, otillåtet eldas en del träavfall som inte omfattas av undantaget i 17 § 6 FFA. Det innehåller alltså organiska halogenföreningar eller tungmetaller till följd av behandling. Det är för att ytterligare

förebygga sådan hantering, och för att underlätta tillsynsmyndighetens arbete i sådana fall, som detta undantag gjorts snävare än det i 17 § 6 FFA.

Undantagen för vegetabiliska jord- och skogsbruksavfall och rent träavfall var i den tidigare lydelsen före 2017 villkorade med att energiåtervinning skulle ske. I undantagen i 17 § 1–3 och 5–6 FFA är två av punkterna (1 och 3) endast möjliga att tillämpa om energiåtervinning sker. De övriga punkterna kan tillämpas även om ingen energi återvinns från förbränningen.

Tillståndsplikt kan i stället gälla enligt 21 kap. MPF om alla avfallsbränslen omfattas av något av undantagen. Tillståndsplikt enligt 21 kap. MPF gäller för förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt om 20 megawatt eller mer, oavsett vilka bränslen som används.

13 och 14 §§ Förbränning av animaliskt avfall

Tillståndsplikt B gäller enligt bestämmelserna om något av tröskelvärdena 10 ton per dygn eller 2 500 ton per kalenderår överskrids. Den övre gränsen på högst 18 000 ton per år markerar gränsen mot tillståndsplikt enligt ovanstående bestämmelser och gäller oavsett vilket av de två tröskelvärdena som överskrids.

I bestämmelsen anges endast *animaliskt avfall* eftersom detta bedömts motsvara direktivets precisering *djurkroppar eller animaliskt avfall*. För mer vägledning om animaliskt avfall, se under 32–33 §§.

Bestämmelsen infördes 2017, vilket innebar att en ny IED-verksamhet infördes. Tidigare var förbränning av animaliskt avfall i en samförbränningsanläggning inte särreglerat. Bestämmelsen genomför en del av punkt 6.5 bilaga I till IED som anger ”*Bortskaffande eller återvinning av djurkroppar eller animaliskt avfall där behandlingskapaciteten överstiger 10 ton per dygn.*” Med sedvanlig omräkning till tillståndsgiven mängd per år, utgående från 250 produktionsdygn per år, motsvaras 10 ton per dygn av 2 500 ton animaliskt avfall per år.

17 § Anmälningsspliktig avfallsförbränning

Bestämmelsen innehåller ett övre tröskelvärde på högst 50 ton avfall per kalenderår. Förbränns mer än så gäller tillståndsplikt enligt de ovanstående bestämmelserna. Bestämmelsen innehåller inte något nedre tröskelvärde utan gäller oavsett hur liten mängd avfall som förbränns. Anmälningssplikt förutsätter emellertid att det är fråga om en samförbrännings- eller avfallsförbränningsanläggning och att förbränningen sker yrkesmässigt. I de fall inga andra avfall än de som anges i andra stycket förbränns i anläggningen så är den undantagen från anmälningssplikt.

Tillstands- eller anmälningssplikt kan i stället gälla enligt 21 kap. MPF. Tillståndsplikt enligt 21 kap. MPF gäller för förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt om 20 megawatt eller mer, oavsett vilka bränslen som används.

Enligt bestämmelsens andra stycke gäller inte anmälningssplikten för anläggningar som endast förbränner naturligt, icke-farligt vegetabiliskt material från jordbruk eller skogsbruk för energiproduktion på ett sätt som inte medför skada på människors hälsa eller miljön.

Ett liknande undantag finns från bestämmelserna i avfallsförordningen, enligt 1 kap. 15 § punkten 2 i förordningen och undantagen införlivar artikel 2.1 f) i avfallsdirektivet.

Undantaget gäller bara om det avfall som förbränns endast utgörs av naturligt, icke-farligt vegetabiliskt material från jordbruk eller skogsbruk. Exempel på sådant vegetabiliskt material kan vara grot (grenar och toppar), bark, halm, spannmål. Eftersom undantaget förutsätter att materialet är naturligt och icke-farligt kan anmälningsplikt gälla om materialet till exempel är förorenat eller blandat med något.

Att materialet ska komma från jordbruk eller skogsbruk innebär, enligt Naturvårdsverkets bedömning, att undantaget inte omfattar till exempel träavfall som sågspån eller träspill från sågverk eller annan industriverksamhet. Inte heller restprodukter från livsmedelsindustri bedöms omfattas av undantaget.

Undantaget förutsätter även att förbränningen sker för energiproduktion och på ett sätt som inte medför skada på människors hälsa eller miljön.

En bedömning behöver alltså göras av att inte förbränningen medför skada på människors hälsa eller miljön. Miljöpåverkan från förbränning beror förutom bränsle bland annat av hur förbränningsanläggningen utformas och drivs, hur effektiv förbränningen är och vilka reningstekniker som används.

Fram till den 1 januari 2023 omfattade undantaget enligt andra stycket fler avfallsbränslen. Tidigare undantogs anläggningar som enbart förbränner rent träavfall och avfall som omfattas av 17 § 1–3 eller 5 FFA, vilket även omfattade vegetabiliskt avfall från livsmedelsindustrin och korkavfall.

18–26 §§ Deponering

19–18 §§ Deponering av icke-farliga muddermassor och rensningsmassor

De verksamheter som tidigare kallades *Uppläggning* och fanns under 33–34 §§ har tagits bort (2017) och benämns i stället *deponering av icke-farliga muddermassor* och återfinns i 18–19 §§. Syftet har varit att tydliggöra att det handlar om deponering, men formuleringarna ska i princip motsvara de tidigare bestämmelserna. Sedan 2023 ingår även *rensningsmassor* i 19 §. Deponering av mudder- och rensningsmassor är dock undantagna från deponeringsförordningens krav.⁴

Med rensningsmassor avses massor som uppkommer vid vattenverksamhet som innebär rensningar för att bibehålla vattnets djup eller läge eller för att omedelbart återställa ett vattendrag som har vikit från sitt förra läge eller som på något annat sätt har förändrat sitt lopp⁵.

⁴ Förordning (2001:512) om deponering av avfall

⁵ Se 2 kap. 5 § Lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1998812-med-sarskilda-bestammelser-om_sfs-1998-812#K2

Med muddermassor avses material som muddras, dvs uppkommer vid borttagande av sediment för att ge vattnet ett visst djup eller läge⁶.

I december 2022 kom en dom från mark- och miljööverdomstolen⁷ som gällde huruvida deponering av muddermassor enligt 18 § också ska omfatta rensningsmassor. Domstolen bedömde att rensningsmassor inte omfattas av bestämmelsen och upphävde därför länsstyrelsens beslut att förelägga bolaget att ansöka om tillstånd.

Ytterligare en ändring som gjordes 2023 var att punkten 2 togs bort och tillsynsmyndigheten behöver därmed inte längre göra en bedömning av om föroreningsrisken utgör ringa risk eller mindre än ringa risk. Det innebar också att all deponering av sådana massor blev minst anmälningspliktig, något som också följer kraven i MKB-direktivet.⁸

Havs- och vattenmyndigheten är tillsynsvägledande myndighet när det gäller muddring.⁹

26 § Sluttäckt deponi

En deponi med godkänd sluttäckning enligt 32 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall kan upphöra att vara tillståndspliktig och att utgöra en IED-verksamhet om tillsynsmyndigheten bedömer att villkoren i tillståndet i övrigt har uppfyllts¹⁰. När så är fallet kan deponin klassas om till C-verksamhet enligt 26 § MPF. Detta kan göras genom att tillståndet upphävs eller återkallas av tillsynsmyndigheten i enlighet med 24 kap. 3 eller 13 §§ MB.

Det finns ingen uttrycklig reglering om att tillståndsmyndigheten ska ansöka om återkallande av tillståndet med stöd av 24 kap. 3 § p 5 och 24 kap. 11 § miljöbalken eller att verksamhetsutövaren ska ansöka om upphävande av tillståndet enligt 24 kap. 13 § miljöbalken. Det är alltså inte heller reglerat när man ska ansöka om upphävande eller återkallelse av tillstånd. Det anses dock ligga i verksamhetsutövarens intresse att aktivt handla för att den egna verksamheten ska klassificeras på rätt sätt.

⁶ Se s. 104 avsnitt 11 i *Markavvattning och rensning, Handbok för tillämpningen av bestämmelserna i 11 kapitlet i miljöbalken*, Naturvårdsverkets handbok 2009:5, <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/0100/978-91-620-0163-6.pdf>

⁷ Se MÖD M 161-21, <https://www.domstol.se/mark--och-miljooverdomstolen/mark--och-miljooverdomstolens-avgoranden/2022/122159/>

⁸ Se s. 121-122, *Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet*, M2021/00596, <https://www.regeringen.se/contentassets/6d75999a57af48e0af07de6c0047d5d5/promemoria-ett-forbattrat-genomforande-av-mkb-direktivet.pdf>

⁹ Se vidare <https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledningar/provning-och-tillsyn/muddring-och-gravning-och-utfyllnad.html>

¹⁰ Se art 13 deponeringsdirektivet (1999/31/EG)

27–28 §§ Återvinning och bortskaffande av avfall som uppkommit i egen verksamhet

Bestämmelserna 27–28 §§ om återvinning och bortskaffande av avfall som uppkommit i egen verksamhet togs bort 2023.¹¹

Borttagningen föranleddes av en formell underrättelse från kommissionen med synpunkter på hur MKB-direktivet¹² genomförts i svensk rätt.¹³ Synpunkterna gällde bland annat att kraven på tillstånd och prövning av vissa verksamheter inte genomförts på rätt sätt.

Miljödepartementet kom i sin promemoria *Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet*¹⁴ bland annat fram till att koderna för behandling av avfall som uppkommit i egen verksamhet skulle tas bort och att dessa verksamheter i stället skulle provas enligt andra koder i 29 kap. MPF. Verksamheter som var tillståndspliktiga enligt 29 kap. 27 § antas medföra en betydande miljöpåverkan (6 § miljöbedömningsförordningen 2017:966) och det är de effekter verksamheten har på omgivningen som ska ligga till grund för bedömningen av huruvida en verksamhet ska vara tillstånds- eller anmälningsskyldig. Vilka effekter behandlingen har på omgivningen beror inte på var avfallet har uppkommit utan på materialets egenskaper och valet av behandlingsmetod. Av övergångsbestämmelserna i ändringsförordningen¹⁵ framgår att en verksamhet som bedrevs vid ikraftträdandet och som enligt äldre bestämmelser inte är tillståndsskyldig, får fortsätta utan tillstånd till och med den 1 januari 2025 och utan anmälan till och med den 1 januari 2024. För att bedriva verksamhet därefter krävs tillstånd eller anmälan eller att en tillståndsansökan/anmälan lämnats in. När ansökan om tillstånd eller anmälan lämnats in får verksamheten fortsätta till dess att prövning skett, om inte prövningsmyndigheten bestämmer annat eller till dess att handläggningen av anmälan avslutats om inte tillsynsmyndigheten bestämmer annat.

Bestämmelser som kan vara lämpliga för dessa verksamheter hittas numera främst under avsnittet *Andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande* som till exempel 71–72 §§.

I vissa fall när den aktuella verksamheten utgörs av enklare återvinningsförfaranden kan bestämmelserna i t. ex. 47 § vara tillämpliga om det gäller förberedelse för

¹¹ Förordning om ändring i förordningen (2022:112) om ändring i miljöprövningsförordningen (2013:251), <https://www.xn--svenskfrfattningssamling-roc.se/sites/default/files/sfs/2022-12/SFS2022-1603.pdf>

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:02011L0092-20140515&from=EN>

¹³ s. 9 Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (M2021/00596), Miljödepartementet, mars 2021

¹⁴ s. 11 ibid

¹⁵ Förordning om ändring i miljöprövningsförordningen (2013:251) 2022:1306, <https://svenskfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2022-07/SFS2022-1306.pdf>

återanvändning. Att förbereda avfall för återanvändning innebär att kontrollera, rengöra eller reparera något som är avfall så att det kan återanvändas utan ytterligare behandling.

29 § Återvinning av farligt avfall som uppkommit i egen verksamhet

Bestämmelserna i 29 § togs bort 2023 men en justering i övergångsbestämmelserna gjordes 2024¹⁶ så att en verksamhet som omfattades av anmälningsplikt enligt den upphävda 29 kap. 29 § fick fortsätta verksamheten utan tillstånd till utgången av 2025. Under 2026 återkom bestämmelsen, då med undantag av kemisk behandling.

Behandling av farligt avfall som uppkommit i egen verksamheten kan avse flera olika avfallsslag och behandlingsmetoder och är ingen enhetlig verksamhetstyp.

Enligt regeringens promemoria gällande återinförandet av 29 § så utgör åtgärder som vidtas med reningsutrustning och andra skyddsåtgärder som t.ex. användning av oljeavskiljare och luftrenare inte avfallsbehandling.¹⁷

Även om tillståndsplikt inte råder, får tillsynsmyndigheten förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd, om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra betydande miljöpåverkan.¹⁸

Kemisk behandling

Begreppet *kemisk behandling* kommer från MKB-direktivet¹⁹ och finns i bilaga I, punkt 9 som gäller bortskaffande av farligt avfall och 10 som gäller bortskaffande av icke-farligt avfall. Där hänvisas till definitionen i bilaga I till avfallsdirektivet under rubrik D9 eller deponering.

I bilaga I till avfallsdirektivet om bortskaffningsförfaranden står följande under D9:

D 9 Fysikalisk kemisk behandling som inte anges på annan plats i denna bilaga och som leder till en slutprodukt i form av föreningar eller blandningar som bortskaffas med något av förfarandena D 1–D 12 (t.ex. avdunstning, torkning, kalcinering osv.).

Det verkar alltså som att *fysikalisk* fallit bort i flytten till MKB-direktivet.

Begreppet *fysikalisk-kemisk behandling* (då med bindestreck) dyker också upp i 29 kap. 66–67 §§ gällande bortskaffande av icke-farligt avfall samt återvinning och

¹⁶ Förordning om ändring i miljöprövningsförordningen (2013:251) 2024:1314, <https://svenskfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2024-12/SFS2024-1314.pdf>

¹⁷ s.11, Klimat- och näringslivsdepartementet, 2025, Promemoria, Regelförenkling för viss avfallsbehandling, KN2024/02491

¹⁸ 9 kap. 6 a § miljöbalken, se även 7 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

¹⁹ Se vägledningen till 70 a §

bortskaffande av farligt avfall. Dessa bestämmelser härrör från industriutsläppsdirektivets bilaga I under 5.1 b) gällande återvinning och bortskaffande av farligt avfall och 5.3 a) ii) gällande bortskaffande av farligt avfall).

Det saknas definition även av begreppet *fysikalisk-kemisk behandling*, men MÖD har i MÖD 2025:28 och M 7777-24 bedömt att begreppet fysikalisk-kemisk behandling av avfall i industriutsläppsdirektivet och 29 kap. 67 § 2 miljöprövningsförordningen ska tolkas på så sätt att det inte krävs att avfallet behandlas genom både en fysikalisk och en kemisk process för att omfattas av begreppet. Det räcker alltså om processen är fysikalisk eller kemisk.

30–31 §§ Biologisk behandling

För att överensstämma med IED ändrades de övre gränserna i 30 § 1 och 31 § 2 till 18 750 ton/år (2017). Om verksamheten samtidigt söker även för andra avfallsbehandlingsprocesser (och därmed överstiger mängden 18 750 ton per år) kan verksamheten omfattas av bestämmelserna i 65 eller 66 §§.²⁰ Om verksamheten utgörs av anaerob biologisk behandling är den övre gränsen 25 000 ton/år.

Det finns två undantag till 30 §. Ett gäller 66 § (som alltså gäller före 30 §), dvs. om verksamheten utgörs av *bortskaffande* över 12 500 ton/år. Sådan verksamhet utgör IED-verksamhet. Det andra undantaget gäller om behandlingen är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 21 kap. 2 eller 3 §§ som rör gasframställning. Mängderna för ingående material i 21 kap. ökades (2017), och en ändring infördes gällande att för en mindre mängd avfall som tas emot på en verksamhet som är prövad enligt 21 kap, *behöver ingen prövning enligt 29 kap. göras*.²¹ Syftet var att underlätta för verksamheter som har tillstånd enligt 21 kap så att dessa kan utöka verksamheten i mindre omfattning utan att behöva söka nytt tillstånd.

Det andra undantaget, angående gasframställning, gäller även för 31 §.

32–33 §§ Animaliskt avfall

Benämningen *animaliskt avfall* infördes till skillnad mot tidigare, *animaliska biprodukter* (ABP) (2017). Animaliskt avfall är ett något vidare begrepp än animaliska biprodukter. Dessutom har kopplingen till ABP-regelverket strukits och hur avfallet klassas enligt ABP-förordningens kategorier påverkar inte klassningen enligt 29 kap.²²

²⁰ Se inledande text till bilaga I, IED under *Kategorier av verksamhet som avses i artikel 10*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010L0075&from=SV#d1e34-51-1>

²¹ Se vidare under Vägledning till MPF 21 kap., <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/vagledning/miljobalken/miljoprovning/21-kap-gas-vatska-vagledning.pdf>

²² För ytterligare vägledning om animaliska biprodukter, se vidare hos Jordbruksverket, [Kontroll inom området animaliska biprodukter - Jordbruksverket.se](https://www.jordbruksverket.se/kontroll-inom-området/animaliska-biprodukter)

Tidigare fanns två verksamhetskoder på C-nivå, en för bearbetning och en för förbehandling (verksamhetskod 90.260), men den senare ströks 2017. Nuvarande bestämmelse i 33 § omfattar behandling av animaliskt avfall, oavsett om det är förbehandling eller annan bearbetning.

Från 2023 gjordes ett tillägg till 32 och 33 §§ om att tillstånds- och anmälningssplikten inte ska gälla om verksamheten är tillstånds- eller anmälningsspliktig enligt 5–17, 30 eller 31 §§. Detta motsvarar den tidigare skrivningen (då bestämmelser för biologisk behandling och förbränning skulle tillämpas före bestämmelser för animaliskt avfall). Den nu genomförda ändringen ska inte ha någon betydelse i sak.

32 och 33 §§ genomför punkt 6.5 i bilaga I till industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU) i svensk rätt.

Verksamheter som biogasanläggningar kan omfatta både biologisk behandling och hantering av animaliskt avfall. Det är inte tydligt i nuvarande lydelse av 29 kap. 32 och 33 §§ MPF vad som bör vara styrande, att avfallet som rötas är animaliskt avfall eller vilken behandlingsmetod som används.²³

Mängdgränsen för biologisk behandling går vid 18 750 ton per år innan det klassas som en industriutsläppsverksamhet och för anaerob biologisk nedbrytning är den ännu högre, 25 000 ton per år. Däremot anges det i p. 6.5 i industriutsläppsdirektivet, som reglerar animaliskt avfall, att bortskaffande eller återvinning av djurkroppar eller animaliskt avfall omfattas vid en mängd som överstiger 10 ton per dygn, dvs. 2 500 ton per år. Bortskaffande eller återvinning av djurkroppar eller animaliskt avfall klassas således som industriutsläppsverksamhet vid hantering av mindre mängder djurkroppar eller animaliskt avfall än vad som gäller vid biologisk behandling av avfall. I begreppet bortskaffande eller återvinning ingår begreppet biologisk behandling. Naturvårdsverket bedömer därför att dessa båda punkter i bilaga I till industriutsläppsdirektivet överlappar varandra.

Naturvårdsverket har hittills gjort bedömningen att för biologisk behandling som omfattas av slutsatser om bästa tillgängliga teknik för avfallsbehandling²⁴ bör detta dokument vara styrande (se promemoria *Prövning av miljöfarliga verksamheter och krav på bland annat upprättande av miljökonsekvensbeskrivning*²⁵). Av promemorian framgår även att Naturvårdsverket inte såg något miljömässigt skäl till att kraven skulle

²³ Se Naturvårdsverket, 2024, Framställan om ändrade bestämmelser i samband med att slutsatser om bästa tillgängliga teknik för slakterier och industri för animaliska biprodukter eller ätbara samprodukter har publicerats i EUT, NV-04787-24

²⁴ BAT-slutsatser för avfallsbehandling, 2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02018D1147-20180817>

²⁵ Promemoria - Slutredovisning av remissammanställning, Remissammanställning avseende Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget om Prövning av miljöfarliga verksamheter och krav på bland annat upprättande av miljökonsekvensbeskrivning, NV-04449-13 (M-depts diariennr: M2013/1362/R, M2014/1680/R, m.fl.)

vara högre när det handlar om biologisk behandling av animaliskt avfall, jämfört med biologisk behandling av annat avfall. Hanteringen av animaliska biprodukter är i första hand en smittoriskfråga och de krav som gäller smittskydd och som är Jordbruksverkets ansvarsområde, gäller oavsett. EU-kommissionen har också tagit fram kriterier för hur verksamheter ska klassas i de fall då tveksamheter uppstår. Naturvårdsverkets tolkning bedöms vara i linje med det. I detta fall handlar det om rötning, en behandlingsmetod som inte tas upp i dokumentet med slutsatser för bästa tillgängliga teknik för slakterier och industri för animaliska biprodukter eller ätbara samprodukter, utan hanteras under biologisk behandling i dokumentet för avfallsbehandling.

Punkten 6.5 finns dock inte med under tillämpningsområdet för slutsatserna om bästa tillgängliga teknik för avfallsbehandling, men det framgår att följande inte omfattas *Bortskaffande eller återvinning av djurkroppar eller animaliskt avfall som omfattas av beskrivningen i punkt 6.5 i bilaga I till direktiv 2010/75/EU när detta omfattas av slutsatserna för slakterier och anläggningar för animaliska biprodukter (SA)*. Det är därför oklart vilka slutsatser som de facto ska tillämpas vid hantering av animaliskt avfall i samband med biologisk behandling.

Naturvårdsverket bedömer dock sammantaget att anläggningar som biologiskt behandlar avfall och animaliskt avfall även fortsatt bör omfattas av slutsatserna om bästa tillgängliga teknik för avfallsbehandling, när de kommer upp i nivåer enligt 5.3 (b) i bilaga 1 i industriutsläppsdirektivet. Punkt 5.3 (b) i direktivet anger: *Återvinning, eller en kombination av återvinning och bortskaffande, av icke-farligt avfall med en kapacitet som överstiger 75 ton per dygn genom en eller flera av följande verksamheter, och med undantag för verksamheter som omfattas av direktiv 91/271/EEG:*

[...]

i), Biologisk behandling.

Enligt nuvarande lydelse av 29. kap 32–33 §§ miljöprövningsförordningen om behandling av animaliskt avfall, gäller inte tillståndsplikten om behandlingen är tillståndspliktig enligt 5–17, 30 eller 31 §§ samma förordning. De senare utgör bestämmelser som hanterar förbränning av animaliskt avfall och biologisk behandling. Någon motsvarande hänvisning görs dock inte till 65–66 §§ som också kan omfatta biologisk behandling och som utgör industriutsläppsverksamheter.

34–35 §§ Återvinning för anläggningsändamål

Bestämmelserna som tidigare gällde *användning för anläggningsändamål* har ändrats till att omfatta *återvinning för anläggningsändamål* (2017). Syftet var att tydliggöra att det handlar om ett återvinningsförfarande. Det specificerades också att bestämmelserna endast är tillämpliga för icke-farligt avfall, vilket inte uttryckligen framgick tidigare.

36–37 §§ Uppgrävda massor

Bestämmelserna i 37 § ändrades 2023 genom att undantagen förtydligades så att de nu inte bara omfattar deponering som utgör IED-verksamhet i 21–25 §§ utan också återvinning och bortskaffande av avfall enligt 65–66 §§, förbränning enligt 5–17 §§ samt kemisk behandling enligt 70 a §. Tidigare kunde samma verksamhet falla in under två tillståndspliktiga bestämmelser, där det var oklart vilken som skulle tillämpas. Ändringen ska därför ses som ett förtydligande.

38 § Konvertering av smittförande avfall

Bestämmelsen innebär att sjukhus får ta emot smittförande avfall även från andra enheter eller verksamheter där denna typ av avfall kan uppstå utan begränsning i mängd. Bestämmelsen omfattar endast konvertering och avfallet ska därefter lämnas för behandling i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter.²⁶ Anledningen till införandet var att det tidigare rådde osäkerhet kring hur dessa verksamheter skulle prövas. I vissa fall bedömdes de inte vara prövningspliktiga, och i andra fall prövades de som en återvinningsverksamhet. Anmälningsskyldighet bedömdes dock vara tillräcklig.

Bestämmelsen ändrades 2026 till att inte enbart gälla konvertering av smittförande avfall på sjukhus, utan även i andra verksamheter, t. ex. vid så kallade hygieniska verksamheter där det finns risk för blodsmitta.²⁷

39 § Avvattning

Syftet med att avvattna avfall är att minska avfallsmängden och underlätta hantering och transport av avfallet. Avfallsslag som kan behöva avvattnas kan vara t.ex. muddermassor, avloppsslam och andra blöta avfallsslag.

Bestämmelsen ändrades (2017) genom att kopplingen till en viss uppställningstid togs bort, men utan syfte att ändra bestämmelsens innebörd. När större mängder ska avvattnas, gäller 69, 71 eller 72 §§ beroende på om det är farligt avfall eller icke-farligt avfall.

40–43 §§ Mekanisk bearbetning och sortering

I 40 § finns ett undantag för när mekanisk bearbetning ska klassas som IED-verksamhet enligt 65 § och då gäller den i första hand.

I bestämmelserna finns ett undantag för *krossning, siktning eller motsvarande mekanisk bearbetning för byggnads- och anläggningsändamål*. Vid översynen av MPF:en 2017 fanns frågor kring undantagets tillämplighet och om det enbart gäller då avfallet sorteras/bearbetas på den plats där det ska användas, eller om det är tillämpligt oavsett var verksamheten bedrivs. Det har framförts att eventuella störningar som en sorterings- eller bearbetningsverksamhet ger upphov till inte har något samband med vad avfallet i ett senare skede ska användas till. Vi bedömer att en sådan tolkning av undantaget kräver en ändring av 40–43 §§. Naturvårdsverket har därför föreslagit justeringar i 40–

²⁶ Smittförande avfall och biologiskt avfall från hälso- och sjukvården, <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/halsoskydd-och-estetiska-behandlingar/smittforande-avfall-och-biologiskt-avfall-fran-halso-och-sjukvarden/>

²⁷ s. 7, Klimat- och näringslivsdepartementet, 2025, Promemoria, Regelförenklning för viss avfallsbehandling, KN2024/02491

43 §§ med innebörden att bearbetningen ska ske på den plats där avfallet ska användas i ett regeringsuppdrag²⁸ som redovisades i maj 2022, men detta är inte genomfört.

44 § Elavfall

Anmälningssplikten omfattar allt elavfall oavsett klassning som farligt eller icke-farligt avfall. Om inte annat påvisats, hanteras elavfall som farligt avfall. Bestämmelsen omfattar dock inte behandling av komponenter eller utrustning som innehåller isolerolja. I de fallen omfattas verksamheten i första hand av 67 § (om sådan industriutsläppsverksamhet bedrivs) och om den inte är tillämplig gäller 71 eller 72 §§ beroende på vilka mängder farligt avfall som hanteras.

Bestämmelsen omfattar det som tidigare kallades ”förbehandling av elavfall”. Begreppet förbehandling har ersatts av *sortera, demontera eller på annat sätt behandla avfall som utgörs av elektriska och elektroniska produkter innan ytterligare behandling*.²⁹

Den behandling som avses regleras främst i 4 kap. 26 § avfallsförordningen, som ställer krav på att elavfall förbehandlas genom demontering, sortering eller andra behandlingsåtgärder för att säkerställa att det kan behandlas på ett sätt som är lämpligt ur hälso- och miljösynpunkt, samt i Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2018:11 som ställer krav på selektiv behandling av elavfall. Enligt 9 § i föreskrifterna ska alla vätskor och de ämnen, beredningar och komponenter som listas i bilagan till föreskrifterna avlägsnas från elavfallet innan behandling som förhindrar eller försvårar sådant avlägsnande. Även andra ämnen, beredningar och komponenter som utgör farligt avfall ska som regel avlägsnas från elavfallet. Avlägsnandet ska ske på ett sätt som överensstämmer med definitionen i 3 § NFS 2018:11; *manuellt, mekaniskt, kemiskt eller metallurgiskt behandla elavfall på ett sätt som resulterar i att farliga ämnen, blandningar eller komponenter begränsas till ett identifierbart flöde eller till en identifierbar del i behandlingsprocessen. Ett ämne, en blandning eller en komponent ska anses identifierbar om det eller den kan kontrolleras för att fastställa om behandlingen har skett på ett miljövänligt sätt.*

Förbehandling har tidigare i huvudsak skett manuellt. Idag hanteras många strömmar mer mekaniskt. Som beskrivits ovan kan den förbehandling av elavfall som krävs enligt föreskrifterna innefatta även t.ex. mekanisk bearbetning. Det förutsätter dock att det kan påvisas att beståndsdelar och material som ska avlägsnas innan vidare behandling kan

²⁸Naturvårdsverket, 2022, *Hantering av schaktmassor och annat naturligt förekommande material som kan användas för anläggningsändamål, Redovisning av regeringsuppdrag*, NV-01151-21, <https://www.naturvardsverket.se/49c5a7/contentassets/510ee48eff174af79e11cad4e8cecf8/skrivelse-uppdrag-om-hantering-av-schaktmassor-m2021-00191.pdf>

²⁹ Vägledning för tillämpning av föreskrifterna (2018:11) om yrkesmässig lagring och behandling av elavfall som omfattas av producentansvar finns här <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/behandling-av-elavfall>

avskiljas till identifierbara flöden i behandlingsprocessen enligt ovan. Behandlingen uppfyller annars inte de krav som ställs på den förbehandling som ska säkerställa att elavfall fortsatt kan behandlas på ett sätt som är lämpligt från hälso- och miljösynpunkt. Behandling som inte uppfyller dessa krav bör inte inkluderas under 44 §.

För att omfattas av anmälningsplikt i stället för tillståndsplikt enligt andra bestämmelser i MPF krävs också att verksamheten med behandling av elavfall är certifierad i enlighet med 4 kap. 26 § avfallsförordningen.

När det gäller kablar handlar det oftast om behandling som syftar till att separera metall från plast (där plasten ofta är farligt avfall), vilket resulterar i fraktioner av plast respektive metall som sedan ska skickas för slutlig behandling till en anläggning som har tillstånd att ta emot den typen av avfall.

45 § Uttjänta fordon

Bestämmelserna i 45 § ändrades (2017) så att ett undantag som innebär att tillståndsplikten inte gäller om verksamheten är anmälningspliktig enligt 46 § 2 lades till.

Samtidigt ändrades även bestämmelserna i 46 § så att de förutom omhändertagande av uttjänta fordon som omfattas av bilskrotningsförordningen, även omfattar andra fordon vars totalvikt inte överstiger 3 500 kg (MC, moped, skoter mm) om fordonen återvinns av en auktoriserad bilskrotare.

47 § Förberedelse för återanvändning

Bestämmelsen om förberedelse för återanvändning infördes 2017. Dessa verksamheter hamnade tidigare under de mer generella återvinningskoderna, vilket inte sällan innebar en tillståndsprövning. Med förberedelse för återanvändning avses hantering som utgör återvinning enligt bilaga 1 till avfallsförordningen. Det innebär att en verksamhet som t.ex. tar emot avfall i syfte att reparera, rengöra osv, istället kan klassas som en anmälningspliktig verksamhet.

Begreppet *förberedelse för återanvändning* definieras i 15 kap. 6 § miljöbalken. Där framgår att:

förbereda avfall för återanvändning: kontrollera, rengöra eller reparera något som är avfall så att det kan återanvändas utan ytterligare behandling

Det är viktigt att skilja ovanstående återvinning från *återanvändning* som definieras i 15 kap. 2 § miljöbalken:

återanvändning: att en produkt eller en komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för

En viktig skillnad är att det som återanvänds aldrig har klassats som avfall (det har däremot alltid sådant som förbereds för återanvändning). Exempel på vad som kan falla in under återanvändning är organisationer som tar emot begagnade kläder/produkter, mat som skänks till välgörenhet eller liknande.

48–51 §§ Lagring som en del av att samla in avfall

Begreppet *mellanlagring* togs bort (2017) för att ensa den svenska avfallslagstiftningen med EU:s, där *lagring som en del av att samla in avfall* används.

Mellanlagring ingår i begreppet *lagring som en del av att samla in avfall*. Den åtskillnad som behöver göras är mot begreppet *lagring i avvaktan på återvinning eller bortskaffande* (jämför 56 §). Om en verksamhet t.ex. bedriver återvinning, och i anslutning till denna har ett lager av avfall (som ska behandlas vid den aktuella verksamheten), så ska det inte klassas som lagring som en del av att samla in avfall. Det kan då omfattas av 56 § om det handlar om lagring av farligt avfall inför vissa typer av verksamheter. Om man däremot tar emot avfall enbart för lagring för att sedan skicka vidare till en annan verksamhet för behandling klassas det som lagring som en del av att samla in avfall. Detsamma gäller en verksamhet som enbart bedriver lagring av avfall.

Tidsgränserna för hur lång tid avfall kan lagras på en plats utan att det klassas som deponi regleras i 15 kap. 5 a § miljöbalken.

48–49 §§ 49 § 1 p. möjliggör att en större mängd avfall lagras, då avfallet ska användas för bygg- och anläggningsändamål (30 000 ton istället för 10 000 ton). För de fall då verksamheten bedriver lagring av avfall både för bygg- och anläggningsändamål och för andra syften, kan den totala lagringsmängden överstiga 30 000 ton. Detta beror på att man kan bedriva en verksamhet som faller in under både p. 1 och p. 2, utan att falla in under tillståndsplikt enligt 48 §. Utgångspunkten vid prövning får då vara att utgå från om den aktuella verksamheten kan bedömas som tillståndspliktig utifrån de maximala mängderna i 48 §, och om 48 § inte är tillämplig, bedöma verksamheten enligt 49 §. Bestämmelserna ändrades i november 2025 (genom SFS 2025:660) så att tillståndsplikten inte gäller om verksamheten är tillståndspliktig enligt 56 a §, och anmälningsplikten inte gäller om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 56 a eller 56 b §. För utveckling om tolkning av dessa undantag se under 56 a-b §§.

52–55 §§ Långtidslagring, djupt bergförvar och underjordsförvar

Ingen vägledning planerad i dagsläget.

56 § Lagring i avvaktan på återvinning eller bortskaffande

56 § Bestämmelsen om *lagring i avvaktan på återvinning eller bortskaffande* infördes för att leva upp till kraven i IED (2017).

Verksamheter som lagrar farligt avfall i mängder över 50 ton inför sådan behandling som kräver tillstånd enligt 29 kap. 5, 6, 7, 8 (förbränning av farligt avfall över 2500 ton/år) eller 67 §§ (återvinning/bortskaffande av farligt avfall över 2500 ton/år) omfattas av 56 §.

Av kommissionens vägledning³⁰ framgår att lagring av farligt avfall inför behandling med en kapacitet på över 50 ton som beskrivs i punkten 5.5³¹ (som motsvarar 56 §) omfattas oavsett om den efterföljande avfallsbehandlingen sker på samma plats som den tillfälliga lagringen. Det spelar heller ingen roll om dessa efterföljande aktiviteter överskrider de kapacitetsgränser som nämns i punkterna 5.1, 5.2, 5.4 och 5.6 i bilaga I till IED (motsvarande 65 §, 5–6 §§, 9–14 §§, 5.2 förbränning 20–21 §§, 23–24 §§ och 52 § i MPF).

Punkten 5.5 (56 §) omfattar dock inte tillfällig lagring av farligt avfall som ska deponeras (enligt 5.4 IED eller 23–24 §§ 29 kap. MPF), och inte heller tillfällig lagring som en del av att samla in avfall, på den plats där avfallet genereras.

Innan kommissionens vägledning kom gjorde Naturvårdsverket tolkningen att endast lagring som skedde i anslutning till de uppräknade avfallsbehandlingsverksamheterna omfattades, men detta har nu alltså justerats i linje med kommissionens tolkning.

Annan lagring än vad som faller in under 56 §, ska inte ses som en IED-verksamhet, oavsett mängder. Se vidare under vägledning till 48–51 §§ om lagring som del av att samla in avfall.

56 a-56 b §§ Lagring av blandat bygg- och rivningsavfall, lättfraktion och stoft

Bestämmelserna trädde i kraft i november 2025 och gäller för blandat bygg- och rivningsavfall (17 09 04) samt lättfraktion och stoft (19 10 04) från fragmentering av metallhaltigt avfall, så kallat ”fluff”, som inte utgör farligt avfall. Mängdgränserna är satta till mer än 10 ton för 56 b § och mer än 1000 ton för 56 a §.

Bakgrunden till de nya bestämmelserna är att kriminella och oseriösa aktörer utnyttjade anmälningsplikten för att samla på sig stora mängder av dessa avfallsslag. Detta skapade oacceptabla risker för både människors hälsa och för miljön. Regeringen bedömde därför att det var rimligt att tillståndsplikt infördes vid lagring av en lägre mängd av dessa typer av avfall än tidigare, då de omfattades av anmälningsplikt i 29 kap. 49 § och tillståndsplikt enligt 29 kap. 48 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Mer detaljerad motivering finns i redovisningen av regeringsuppdraget *Minska risken att systemet med anmälningsplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet*³².

Av punkt 2 i övergångsbestämmelserna i SFS 2025:660 framgår följande:

³⁰ Annex 1 Q&A, kommissionens vägledning, <https://circabc.europa.eu/ui/group/06f33a94-9829-4eee-b187-21bb783a0fbf/library/a48be361-4d5c-4a40-abaf-fe5d5fa0f686/details>

³¹ Bilaga I till Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU)

³² Naturvårdsverket, 2023, NV-08932-22, *Minska risken att systemet med anmälningsplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet*, <https://www.naturvardsverket.se/4a7983/globalassets/om-oss/slutredovisade-regeringsuppdrag/skrivelse-minska-risken-att-systemet-med-anmalningsplikt-nyttjas-for-avfallsbrottslighet.pdf>

En verksamhet som bedrivs vid ikraftträdandet och som enligt äldre bestämmelser inte är tillståndspliktig men som blir tillståndspliktig genom denna förordning får fortsätta bedrivas utan tillstånd till och med den 30 oktober 2026. Den som har ansökt om tillstånd före den 1 november 2026 får dock fortsätta verksamheten till dess att ansökan prövats slutligt, om inte tillståndsmyndigheten bestämmer annat.

Detta innebär att den som idag bedriver en anmälningspliktig verksamhet (29 kap. 49 §) där blandat bygg- och rivningsavfall eller ”fluff” lagras behöver söka tillstånd enligt 29 kap. 56 a § före den 1 november 2026, om verksamheten vid något tillfälle lagrar mer än 1 000 ton.

Naturvårdsverkets bedömning är att den verksamhetsutövare som idag bedriver verksamhet med tillstånd där blandat bygg- och rivningsavfall eller ”fluff” lagras, och där den lagring som nu blir tillståndspliktig genom 29 kap. 56 a § redan har prövats i tillståndet, inte behöver söka tillstånd enligt 29 kap. 56 a §. Detta gäller oavsett om verksamheten är tillståndspliktig enligt 29 kap. 48 § MPF, eller om verksamhetsutövaren frivilligt har sökt tillstånd.

Gällande tolkningen av undantagen som tillkommit i 29 kap. 48 och 49 §§ gör Naturvårdsverkets följande bedömning.

Om en verksamhet lagrar blandat bygg- och rivningsavfall (avfallskod 17 09 04) eller lättfraktion och stoft (avfallskod 19 10 04) ska det räknas för sig och avgör om anmälan enligt 56 b § eller tillstånd enligt 56 a § ska tillämpas.

Om annat icke-farligt avfall ska lagras behöver mängderna uppskattas separat för att avgöra om anmälningsplikt enligt 48 § eller tillståndsplikt enligt 49 § ska tillämpas. En verksamhet behöver alltså söka tillstånd eller anmäla verksamheten enligt både 56 a eller b §§ samt 48 eller 49 §§ om både blandat bygg- och rivningsavfall (avfallskod 17 09 04) eller lättfraktion och stoft (avfallskod 19 10 04) och annat icke-farligt avfall ska lagras.

57 § Fartygsåtervinning

Ingen vägledning planerad i dagsläget.

58–59 §§ Radioaktivt avfall

Ingen vägledning planerad i dagsläget.

60–64 §§ Lagring och avskiljning av koldioxid

Ingen vägledning planerad i dagsläget.

60–61 §§ gäller anläggningar för lagring, 62 § gäller avskiljning från IED-verksamheter och 63 § avskiljning från andra anläggningar.

65–72 §§ Andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande

Behandling av avfall innebär återvinning eller bortskaffande av avfall enligt 15 kap 6 § miljöbalken.

Tidigare fanns ett stort antal undantag i dessa bestämmelser. Undantagen ersattes med skrivningen *Tillståndsplikten gäller inte om behandlingen är tillståndspliktig enligt*

någon annan bestämmelse i detta kapitel. Det innebär att om det finns en annan kod i 29 kap. som stämmer överens med verksamheten, gäller den före 68–72 §§.

Senare utökades skrivningen i omgångar för 68–72 §§ till att också undanta verksamheter som är anmälningspliktiga med följande lydelse *Tillståndsplikten gäller inte om behandlingen är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt någon annan bestämmelse i detta kapitel.*

Bestämmelserna i 65–67 §§ grundar sig på avfallshanteringsverksamheterna 5.1, 5.3 (a) och 5.3 (b) i bilaga I till IED. I inledningen till bilagan framgår att *Om flera verksamheter som bedrivs i en och samma anläggning omfattas av samma verksamhetsbeskrivning och den innehåller en tröskel, adderas produktionskapaciteten för dessa verksamheter.* Det innebär att om en verksamhet bedriver flera olika typer av behandlingar som faller in under dessa koder (biologisk behandling, behandling innan förbränning osv) ska mängderna adderas. När det gäller skrivningen *den tillförda mängden* som förekommer i flera bestämmelser i 29 kap. (t.ex. 71–72 §§) så har Naturvårdsverket gjort tolkningen att det är den mängd som tillförs återvinnings- eller bortskaffandeprocessen som avses och att det inte har någon betydelse om avfallet uppkommit internt i den egna verksamheten eller externt. Dessa bestämmelser kan alltså vara applicerbara även på verksamheter som behandlar avfall som uppkommit i egen verksamhet.

66 § Av bilaga 2 till avfallsförordningen framgår exempel på hantering som utgör bortskaffande. När det gäller fysikalisk-kemisk behandling anges under D9 i bilaga 2 att det som avses med sådan behandling är *fysikalisk kemisk behandling som inte omfattas av någon annan punkt i denna bilaga och som leder till en slutprodukt i form av en förening eller blandning som bortskaffas med någon sådan hantering som anges i D 1-D 12 (t.ex. avdunstning, torkning eller kalcinering).*

67 § Återvinning eller bortskaffande av farligt avfall

Fysikalisk-kemisk behandling

MÖD har i MÖD 2025:28 och dom den 25 juni 2025 i mål nr M 7777–24 bedömt att begreppet *fysikalisk-kemisk behandling* av avfall i industriutsläppsdirektivet och 29 kap. 67 § 2 miljöprövningsförordningen ska tolkas på så sätt att det inte krävs att avfallet behandlas genom både en fysikalisk och en kemisk process för att omfattas av begreppet. Det räcker alltså om processen är fysikalisk eller kemisk.

Omraffinering eller annan behandling för återanvändning av olja

Omraffinering innebär behandlingar där spillolja omvandlas till basolja. Enligt BREF-dokumentet för avfallsbehandling behöver inte omraffinering innefatta någon särskild behandlingstyp, men innebär ofta flera steg och avstannar inte vid endast förbehandling

och rening.³³ Av MÖD:s dom den 25 juni framgår också att det finns en skillnad mellan omräffinerings och annan behandling för återanvändning av olja. MÖD bedömde dock att begreppet omräffinerings är väletablerat och att det innefattar fler behandlingssteg än enbart filtrering. Filtrering kan alltså vara ett av flera behandlingssteg i en omräffinerings, men anses inte ensamt utgöra omräffinerings.

68–69 §§ Bestämmelserna ändrades 2023 så att undantagen även omfattar verksamheter som är anmälningspliktiga enligt någon annan bestämmelse i 29 kap. Tidigare var bara verksamheter som var tillståndspliktiga undantagna.

70 a Tillägget av den nya bestämmelsen har föranletts av en formell underrättelse från kommissionen med synpunkter på hur MKB-direktivet genomförts i svensk rätt. I promemorian *Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet*³⁴ konstateras att viss behandling av icke-farligt avfall är tillståndspliktig enligt 29 kap. 65 och 66 §§ MPF, men att dessa bestämmelser inte omfattar all kemisk behandling av icke-farligt avfall över de gränser som anges i MKB-direktivet (bilaga 1) eftersom 66 § endast gäller verksamhet som avser bortskaffande av avfall och inte återvinning och 65 § inte omfattar all kemisk behandling eller all fysikalisk-kemisk behandling.

Av promemorian framgår att ändringen bör få begränsad betydelse eftersom de flesta verksamheter som kommer att omfattas av bestämmelsen i dag är tillståndspliktiga, men att ändringen förbättrar genomförandet av MKB-direktivet. Detta eftersom 69 § saknar en högsta tillåten mängd per dygn. Vad som avses med *kemisk behandling* här anses vara detsamma som i MKB-direktivet som är orsaken till att denna bestämmelse tillkommit.³⁵

³³ Se MÖD M 7777-24 (från den 25 juni 2025) och avsnitt 5.2.1, s. 451 i BREF-dokumentet för avfallsbehandling, https://bureau-industrial-transformation.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/2019-11/JRC113018_WT_Bref.pdf

³⁴ s. 89-92 M2021/00596

³⁵ MKB-direktivet (2011/92/EU) hänvisar i bilaga I punkten 10 till avfallsdirektivet (2008/98/EG), bilaga I och rubriken D9 eller deponering. Av bilaga I till avfallsdirektivet framgår att fysikalisk-kemisk behandling innebär sådan behandling som leder till en slutprodukt i form av föreningar eller blandningar som ska bortskaffas och exemplifieras med t.ex. avdunstning, torkning och kalcinering. Begreppet kemisk behandling förekommer inte, utan står i samband med fysikalisk.